

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Subkultura tvůrců graffiti

Jindřich Fencl, DiS.

vedoucí práce: Doc. PhDr. Jaroslav Kořa

Praha 2010

Prague college of psychosocial studies

Subculture of graffiti creators

Jindřich Fencel, DiS.

The Diploma Thesis Work Supervisor: Doc. PhDr. Jaroslav Kořá

Prague 2010

Anotace:

Hlavním tématem bakalářské práce je rozbor hodnot a norem tvůrců graffiti v jejich subkultuře. Jde převážně o teoretickou studii, jejímž cílem je seznámit čtenáře s podstatou a charakterem postmoderních výtvarných projevů zasazeného do subkulturních teorií.

Dále autor vymezuje pojem kultura a subkultura a její společné znaky. Nedílnou součástí práce je i krátké historické shrnutí vzniku tvorby graffiti ve světě i v České republice. Práce je postavena na samostatném výzkumném šetření, které proběhlo formou rozhovorů. V poslední části se věnuje závěrečnému shrnutí výsledků rozhovorů v rámci hypotéz.

Klíčová slova: graffiti, sprejer, společenství, subkultura, legální plochy, rozhovory

Annotation:

The main idea of my thesis is to have a closer look at so-called graffiti writers and their values in their subculture. It is a theoretical study, which goal is to learn the reader about posmodern art fitted into subcultural theories.

Next the author defines what culture and subculture are and what they have in common. The inevitable part of my thesis is a short summary tracking down the history of graffiti not only in the Czech Republic, but also in the world. The information which has been used were gained through research and interviews. The last part is dedicated to the results of the interviews.

Key words: graffiti, writer, crew, subculture, legal zone, interviews

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Praze dne .....

.....

Je mi ctí, že mohu na tomto místě vyjádřit všem mé díky za pomoc při zpracování bakalářské práce. Tímto chci upřímně poděkovat vedoucímu bakalářské práce Doc. PhDr. Jaroslavu Koťovi, za odborné, podnětné a přínosné konzultace. Dále bych chtěl poděkovat všem tvůrcům graffiti, kteří souhlasili s rozhovorem, poskytli mi své odpovědi, a tím přispěli k vypracování této práce. Dále bych chtěl poděkovat svým rodičům za jejich podporu a motivaci při studiu, protože bez nich bych nemohl studovat tuto školu. Obrovský dík patří rovněž Bc. Magdaléně Aronové za celkovou podporu při psaní, cenné poznámky a připomínky.

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. GRAFFITI – VYMEZENÍ POJMŮ.....	3
2.1. GRAFFITI.....	3
2.2. WRITER - SPREJER.....	3
2.3. CREW - SPOLEČENSTVÍ.....	4
2.4. STYLY GRAFFITI.....	5
2.4.1. <i>Tagy (tag)</i>	5
2.4.2. <i>Throw-up/Bombing</i>	5
2.4.3. <i>Piecy</i>	6
2.4.4. <i>Characters</i>	7
3. TEORIE SUBKULTURY.....	8
3.1. KULTURA.....	8
3.2. SUBKULTURA.....	9
4. HISTORIE GRAFFITI.....	10
4.1. GRAFFITI VE SVĚTĚ.....	10
4.2. GRAFFITI V ČESKÉ REPUBLICE.....	12
5. SUBKULTURA GRAFFITI.....	14
5.1. GRAFFITI KOMUNITA (SPOLEČENSTVÍ) A JEJÍ SPECIFIKA.....	14
5.2. GRAFFITI TVORBA JAKO PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ.....	18
5.2.1. <i>Patologické jednání spojené s tvorbou graffiti</i>	18
5.2.2. <i>Ortodoxní tvorba graffiti a její důsledky</i>	20
6. PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
6.1. CÍL VÝZKUMU.....	25
6.2. HYPOTÉZY.....	25
6.3. METODA VÝZKUMU.....	26
6.4. ROZHOVORY.....	26
6.5. ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ VÝSLEDKŮ V RÁMCI HYPOTÉZ.....	38
6.5.1. <i>Spouštěcí impuls pro začínajícího tvůrce graffiti je sounáležitost k vrstevnické skupině, společenství</i>	38
6.5.2. <i>Ve tvorbě graffiti nachází smysl a náplň života</i>	38
6.5.3. <i>Tvůrci graffiti vnímají legální plochy jako prvek snižující riziko střetu se zákonem</i>	39
6.5.4. <i>Sprejeři mají konfliktní zkušenost se zákonem spojenou s tvorbou graffiti</i>	40
7. ZÁVĚR.....	41

1. ÚVOD

V poslední době je celkem snadné „narazit“ v českém i evropském tisku na nějaký více či méně odborný materiál o subkultuře tvořící graffiti. Málokterý článek se zabývá tím, jak tvorbu vnímají sami tvůrci-sprejeři. Smyslem této práce bude tedy získání poznatků přímo od sprejerů a jejich následná interpretace.

V úvodu bych chtěl věnovat několik odstavců tomu, co by měla práce na téma subkultura tvořící graffiti obsahovat.

Tak jako každý obdobný materiál, by i tento měl začít vymezením pojmů, které se bezprostředně dotýkají tématu. V první kapitole vymežím pojmy jako graffiti, odkud se tento pojem vzal, jak zní definice tohoto pojmu a další. Dalšími pojmy, kterými se budu zabývat a které souvisí s tématem, jsou writers neboli sprejeři, crew (volně přeloženo jako skupina či společenství) a v kapitole vymezení pojmů vysvětlím druhy, styly tvorby graffiti. V této podkapitole se zaměřím dle mého názoru na nejběžnější styly graffiti, které jsou běžně k vidění v ulicích. Budu se zabývat pojmy tag jako základní podpis a značka sprejera, dále bombing – rychlé graffiti, piece jakožto vrcholné dílo a posledním plánovaným pojmem by mohly být chrom¹, characters.

V druhé kapitole se dále zaměřím na původ subkultury z hlediska obecného vymezení. Pojem subkultura nebyl vytvořen sám od sebe, má však určitý vývojový kontext, který je spojen s pojmem kultura. Nejprve se pokusím definovat pojem kultura a poté se budu zabývat subkulturou a tu se pokusím vyložit co nejvíc vyčerpávajícím a výstižným způsobem.

Třetí kapitola bude věnována historii graffiti, tak jak onu historii vnímají sami tvůrci. Zaměřím se na zdroje, které mapují vývoj graffiti, tak jak ho známe dnes, tedy malba na ulici se sprejem v ruce. Myslím si, že práce bez historického kontextu by byla prací neúplnou, a proto chci tuto kapitolu zcela jistě začlenit do mé bakalářské práce.

V páté kapitole se budu zabývat specifiky tvorby graffiti. Nerad bych v této kapitole opomenul konkrétní specifika subkultury tvořící graffiti a také, jak to vnímají sami

---

¹ **Chrom** nebo silver lze chápat jako tvorbu stříbrných nápisů, nejčastěji obtažených černou konturou (např. volně se jim také může říkat stříbra nebo stříbříčka). (DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A. Čeněk, 2008.)

sprejeři. To, jak vnímají tvorbu samotní sprejeři, se pokusím dokreslit krátkými kazuistikami z provedených rozhovorů. Další částí této kapitoly by měl být obecný pohled na patologii spojenou s tvorbou graffiti a v neposlední řadě důsledky ortodoxní tvorby pro sprejery v souvislosti se zákonem.

V poslední – závěrečné metodologické části práce vymezím strategii a techniky výzkumu, rozpracuji hypotézy, které vycházejí z vlastní teorie a vyjadřují výzkumný problém, důvod zkoumání, a výsledky použiji při závěrečné shrnující interpretaci získaných dat.

2. GRAFFITI – VYMEZENÍ POJMŮ

V této kapitole se budu věnovat několika vybraným důležitým pojmům z oblasti graffiti a jejich tvorby.

2.1. Graffiti

„Graffiti je druh výtvarného projevu spočívajícího ve vytvoření výtvarného díla pomocí sprejových barev. Samotný termín je vzdáleně spřízněný s termínem sg. graffito, oba termíny vychází z původního řeckého slovesa γραφειν (grafein – psát).“²

Dle Hartla a Hartlové: „Graffiti je jakýkoliv nápis či obrazec vyškrábaný či vyrytý do povrchu kamene nebo keramiky; nebo obrazy, které vznikají na volných plochách staveb nastříkáním syntetických barev ze sprejů; názory na jejich psychologický a sociální význam se různí.“³

2.2. Writer - sprejer

Hartl a Hartlová uvádí: „Sprejer, neboli writer je jedinec, který tvoří graffiti; přechod od pasivní punkerské filozofie odporu ke společnosti k aktivnímu vyjádření; sprejovými graffiti neverbálně sdělují okolí, že nesouhlasí s šedí, smogem, slovním i obrazovým šumem, do kterého byli zrozeni, že životní prostor je i jejich věcí a chtějí, aby nesl i jejich stopy.“⁴

---

² Wikipedia. *Graffiti* [online]. [cit. 21.03. 2010]. Dostupné z: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Graffiti>>

³ HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. opravený dotisk 2004. Praha: Portál, 2000. s. 181

⁴ Tamtéž s. 558

2.3. Crew - společenství

Pro účely této bakalářské práce budu používat pojem sprejeři, kteří jsou volně organizované společenství, svůj tag (podpis) mají tvořený z iniciál počátečních písmen jejich jmen. Crew jména jsou obvykle tři písmena, která ve většině případů končí písmenem K, což znamená „králové“ (kings) nebo „zabití“ (kills).⁵

Členstvím v neoficiálním společenství (crew) se sprejerství posouvá z individuální úrovně sebeprezentace a sebevyjadřování na kolektivní úroveň, kde skupina kamarádů spolupracuje při vytváření a prezentacích jejich společné značky.⁶

V literatuře nacházíme často nesprávný výklad crew, bývá popisována jako pouliční gang. Crew je ale velmi neurčitý pojem a v podstatě znamená jen to, že její členové kromě svého tagu píší i tag crew. Vztahy mezi členy bývají v každé crew různě intenzivní. Od vztahů známosti, přes kamarádké až po přátelské vztahy.⁷

Crew je tvořena převážně vrstevnickou skupinou, která je složena minimálně ze dvou sprejerů, nebývá statická, členové se ve společenství mnohdy mění. Někteří sprejeři jsou členy několika crews najednou, jiní nejsou naopak členy žádné crew. Stát se členem známé crew přináší jistou prestiž. Crew může být pro sprejera možnost, jak v žebříčku prestiže povyskočit a stát se případně „králem“.⁸

Ilegální sprejerství často přináší stresující, napjaté situace a zároveň je určitým způsobem sebevyjádření a umělecké tvorby. Sprejeři spolu sdílejí silné zážitky, při kterých se obnažuje jejich skutečná osobnost a povaha. Mezi sprejery, kteří spolu chodí malovat, se proto vytvářejí velice intenzivní vztahy založené na maximální důvěře.⁹

Mezi crews, jednotlivými sprejery nebo celými městy existuje určitá rivalita a napětí, které vzniká díky nepsaným soutěžím mezi nimi. Většina sprejerů se navzájem zná a jejich

---

⁵ *Art Crimes. The Words: A Graffiti Glossary* [online]. [cit. 16.3.2010]. Dostupné z: <<http://www.graffiti.org/faq/graffiti.glossary.html>>

⁶ KLEIN, R. *Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti*. Diplomová práce. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická fakulta. Katedra Sociálnej práce, 2005.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž

⁹ Tamtéž

vztahy jsou kamarádské. Občasné konflikty se řeší slovní potyčkou nebo pomocí stylewar^{10,11}.

2.4. Styly graffiti

2.4.1. Tagy (tag)

„Nejzákladnější forma graffiti, spisovatelský podpis (jmenovka) fixem nebo barvou (ve spreji). Jedná se o sprejerovo logo stylizující jeho osobní podpis. Pokud je tag dlouhý, používá se někdy zkráceně první dvě písmena nebo první a poslední písmeno v tagu. Také může být ukončen příponami "one", "ski", "rock", "em" and "er.“¹²

Sprejeři si na počátku své graffiti kariéry zvolí tag neboli podpis, kterým se prezentují ve veřejném prostoru. Svojí systematickou aktivitou v rámci tagu ze sebe samých vytvářejí záhadného fantoma, který je podepsaný všude, ale zároveň ho nikdo nezná.¹³

2.4.2. Throw-up/Bombing

„Bombing neboli trefa znamená malovat na mnoho povrchů v prostoru. Bombers často vyberou rychlé sprejování nebo jmenovku oproti komplexním obrazům, protože mohou být provedeny rychleji.“¹⁴

---

¹⁰ Pojem **stylewar** nebo battle lze chápat jako souboj mezi několika crews o to, která z nich je lepší. Tyto souboje mohou být prováděny v ulicích nebo na různých akcích typu graffiti jam. (DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A. Čeněk, 2008.)

¹¹ KLEIN, R. *Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti*. Diplomová práce. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická fakulta. Katedra Sociálnej práce, 2005.

¹² *Art Crimes. The Words: A Graffiti Glossary* [online]. [cit. 16.3.2010]. Dostupné z:

<<http://www.graffiti.org/faq/graffiti.glossary.html>>

¹³ KLEIN, R. *Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti*. Diplomová práce. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická fakulta. Katedra Sociálnej práce, 2005.

¹⁴ *Wikipedia. Graffiti terminology* [online]. [cit. 16.3.2010]. Dostupné z:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Graffiti_terminology>

Throw-upy a bombingy se vyznačují tvarovou a barevnou jednoduchostí (zřídka se používá více jak 2 – 3 barvy). Tyto formy vycházejí z předpokladu, že sprejera chytí, tím pádem musí pracovat rychle. Zpravidla se objevují na frekventovaných místech ulice nebo na dobře střežených vlacích. Plochu 2 x 2 m zkušený sprejeři zvládají do 5 min.¹⁵

2.4.3. Piecy

Jedná se o rozsáhlé a pracovně náročné graffiti kreslení. Pro vrcholné dílo tohoto druhu je někdy používána předpona master – pro zdůraznění velkoleposti. Piecy často obsahují 3D efekty, různé specifické symboly (např. šipky, hvězdice aj.), charakteristické je použití mnoha barev a barevného stínování stejně jako různých dalších efektů. Dílo vyžaduje více času ke kreslení než jen rychlé nasprejování (např. bombing, chrom). Pokud se nacházejí na obtížném místě a jsou dobře provedeny, zaslouží si sprejer (autor) více respektu. Dílo může být použito jako sloveso, které znamená: to write – psát.¹⁶

Ve chvíli, kdy se graffiti hodnotí z uměleckého hlediska, stojí nejvýše piece. Je to plnohodnotné dílo, ve kterém se text stává obrazem.¹⁷

V piece se objevují tyto prvky:

- stylizovaný tag sprejera, ve kterém se objevuje několikabarevná výplň (filin), obtah (outline), často i stíny (shadows) umístěující tag do trojrozměrného prostoru,
- pozadí (background),
- tag sprejera a jeho crew,
- odkaz, myšlenku (message), poděkování (thanks),
- někdy komiksové postavičky nebo jiné ilustrace (charakters).¹⁸

---

¹⁵ KLEIN, R. *Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti*. Diplomová práce. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická fakulta. Katedra Sociálnej práce, 2005.

¹⁶ Wikipedia. *Graffiti terminology* [online]. [cit. 16.3.2010]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Graffiti_terminology>

¹⁷ KLEIN, R. *Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti*. Diplomová práce. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická fakulta. Katedra Sociálnej práce, 2005.

¹⁸ Tamtéž

2.4.4. Characters

Sprejerem vytvořený obraz připomínající malbu postavy, který je obvykle ne nutně převzatý z komiksu, televize nebo populárních časopisů, přidávající humor nebo důraz na dílo.¹⁹

---

¹⁹ *Art Crimes. The Words: A Graffiti Glossary* [online]. [cit. 16.3.2010]. Dostupné z: <<http://www.graffiti.org/faq/graffiti.glossary.html>>

3. TEORIE SUBKULTURY

V této kapitole se zaměřím na dva důležité pojmy, a to vymezení pojmu kultura a subkultura. Čtenáře by to tak mělo lépe vnést do oblasti či problematiky subkultur.

3.1. Kultura

„**Kultura**, kulturní, kulturistika, kulturista, kulturistický z lat. cultura pěstování, vzdělávání, zušlechťování, a to od colere (příč. trp. cultus), viz kult. Dnešní základní význam slova se formoval ve filosofii koncem 18. st. (Herder, Kant aj.).“²⁰

Pojem kultura je natolik obsáhlý pojem, že by dokázal obsáhnout jako téma celou bakalářskou práci. Avšak mně jde v této práci o hrubý nástin vývoje a vymezení pojmu kultura. Ze zdrojů, které jsou v českém jazyce, jsem vybral autory, kteří se zabývají pojmem kultura: Giddens, Jandourek, Maříková a Montoussé.

Tito přední sociologové ve shodě formulují pojem kultura jako souhrn životních forem, hodnotových představ, norem, které se dodržují, a zvyků sdílených v rámci určité sociální skupiny.

Každá kultura je charakteristická tím, jaké společenství ji utváří (např. česká) a pokračování dané kultury zajišťuje např. rodina, škola a vrstevníci např. v zájmové skupině. Všechny tyto kultury a jejich společné znaky zajišťují sociální soudržnost a sounáležitost umožňující integraci jedince do společnosti. Kultura jako taková je předávána z generace na generaci, představuje společné dědictví, které se však průběžně mění a upravuje. Jednou z možných příčin těchto úprav a změn jsou kulturní konflikty mezi jednotlivými sociálními skupinami.²¹

Ony zmíněné konflikty mohou vyústit v nespokojenost jedinců s kulturním pojetím, a to může vést k utvoření vlastní subkultury uvnitř již zaběhlé kultury.

---

²⁰ REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. Praha: Leda, 2001. s. 321

²¹ MONTOUSSÉ, M. *Přehled sociologie*. Praha: Portál, 2005.

3.2. Subkultura

Pojem subkultura nevznikl jako samotné slovo, ale jako složenina dvou slov, a to z latinské předpony „sub“ což znamená „pod“ a zbylé části slova „kultura“, kterou jsme již vymezili v předchozí kapitole. Teď, když víme něco o tom, jak pojem subkultura vznikl, je zapotřebí blíže ho definovat, abychom věděli, co se pod tímto pojmem rozumí.

Autoři jako Giddens nebo Hartl se v definování subkultury shodují v tom, že se jedná o kulturu se společnými hodnotami a normami, které jsou odlišné od hlavní kultury, ale které jsou součástí.

Maříková ke specifickým hodnotám a normám subkultury dodává, že subkultura obsahuje ještě „vzorce chování a životní styl charakterizující určitou skupinu v rámci širšího společenství, případně tzv. dominantní či hlavní kultury.“²²

Další autoři (jako Jandourek či Maříková) vymezili pojem obšírněji než jen jako definici o jedné větě. Jandourek tvrdí, že příslušníci skupiny (subkultury) se mohou od hlavní kultury lišit i dalšími znaky, a to sociálním postavením, věkem, povoláním nebo regionem (např. předměstí metropole). „Škála projevů vyjadřujících distanci od převládající kultury je široká, od drobných změn až k radikálnímu popření (pak se mluví o kontrakultuře). Pojem subkultura se používá např. při zkoumání životního stylu skupin mládeže, určitých sociálních a etnických vrstev, protestních hnutí, hodnotových představ delikventů.“²³

Z výše uvedených pojetí je patrné, že shoda panuje pouze v základním, obecném pojetí subkultury. Avšak specifické, konkrétní znaky jsou dané subkulturním uskupením – v této práci myšleno subkultura tvořící graffiti. V jedné z následujících kapitol se budu zabývat těmito specifiky, které jsou přímo spjaté se subkulturou graffiti. Takto vymezený pojem subkultura v tuto chvíli považuji za relevantní a v další kapitole se již budu zabývat historií graffiti.

---

²² MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*, (P/Ž). Praha: Karolinum, 1996. s. 1248

²³ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. s. 243

4. HISTORIE GRAFFITI

Historie graffiti se v převážné většině prací tohoto druhu objevuje, avšak cítím potřebu se i přesto tomuto tématu věnovat. V krátkosti nastíním vývoj graffiti ve světě i v České republice.

4.1. Graffiti ve světě

Většina zdrojů (Holiš, Overstreet, Dubský aj.) se shoduje na prvotním tvůrci, který odstartoval masovou tvorbu graffiti. Byl jím mladík jménem TAKI 183. Zde však shoda končí a např. newyorský server @149st zabývající se NY scénou dokládá, že považovat TAKI 183 za prvního tvůrce graffiti je poněkud mylné. Jsou dochovány známky o hnutí zvaném Cholos Los Angeles, jehož členové v roce 1930 psali své tulácké podpisy na nákladní vlaky a pravděpodobně předcházeli NY škole, nelze to zcela považovat za sprejerskou identitu. Pravá graffiti identita, subkultura, jak uvádí článek publikovaný NY serverem, vzniká až v 60. letech minulého století.²⁴

Tímto se pomalu dostávám ke sprejerům, které NY web @149st považuje za původce graffiti identity. Ačkoliv subkulturní hnutí zná mnoho jmen, pravá graffiti scéna se začala rodit během 60. let minulého století, a to konkrétně ve Philadelphii v Pensylvánii. Sprejeři Cornbread a Cool Earl jsou ti, kteří začali psát svá jména po celém městě, a pomalu na sebe začali upozorňovat obyvatelstvo a místní média. Avšak web @149st poukazuje na to, že není zcela jasné, zda činy Cornbreada a Cool Earla ovlivnily pozdější dění v New York City, které je považováno za kolébku graffiti.²⁵

V roce 1971 vychází v The New York Times článek o TAKIM 183, který je chybně považován za prvního tvůrce graffiti. „TAKI“ si vybral jako svou přezdívku a připojil číslo 183, které znamenalo číslo ulice, ve které bydlel. Živil se jako pěší poslíček. Často jezdil metrem, ve kterém začal dělat první podpisy – přesněji řečeno tagy. Častý výskyt jeho neobvyklého jména vyvolával zvědavost lidí, a proto byl o něm v Timesech uveřejněn článek. Zcela určitě nebyl prvním sprejerem, natož králem. I tak ale zůstává až do dnešní

---

²⁴ *Graffiti history.* @ 149st New York City Cyber Bench. [online]. [cit. 21.03.2010]. Dostupné z: <www.at149st.com/hpart1.html>

²⁵ Tamtéž

doby legendou, jeho fotky se prodávají na aukcích za nemalé částky. Co lze skutečně TAKIMU 183 přiznat za jeho zásluhu, je fakt, že jako první rozšířil sprejerství mimo vzniklou subkulturu graffiti. Za první sprejery se dají považovat spíše Julio 204, Frank 207 nebo Joe 136.²⁶

V 70. letech proběhlo první pomalování celého vlaku (whole car) a s tím i různé jiné styly spojené s vlaky. Uvádí se, že v polovině 80. let už nebyl v New Yorku jediný vlak, který by nebyl jednou kompletně pomalován zevnitř i zvenku.²⁷

Další writeři (např. Basquiat a Haring) se postupem času dostali až do světových galerií a na stránky dějin umění. V očích představitelů amerického establishmentu tak graffiti získalo podobnou pozici jako např. hnutí hippies, Černých Panterů nebo punku a (bez ohledu na skutečnou „míru“ společenského nebezpečí) začalo být potíráno.²⁸

Graffiti jako nežádoucí jev mělo za následek represivní tendence, milióny dolarů utopené ve vývoji chemických sloučenin, které snadno rozpouštěly barvy, ale zároveň způsobovaly zaměstnancům a dětem jezdících do školy zdravotní potíže. Tvůrci graffiti od této agresivní formy projevu pomalu upouštěli a začali hledat útočiště v legální tvorbě.²⁹

Nově postavené legální plochy nebo zlegalizování existujících zdí vedlo tvůrce graffiti ke ztraktivnění těchto ploch tím, že jim přidělili specifický název, a to: hall of fame – dvorana slávy.

V současných trendech lze vysledovat příklon k méně agresivním metodám, mezi něž patří tvorba graffiti na různé materiály např. na polystyrén, překližky, plast, sádkokartony atd., které mohou být umístěny ve veřejných prostorách buď zcela volně, nebo nějak připevněna např. pomocí lepidla, šroubů atd. Uvádí se, že tvorba graffiti je v dnešní době dovedena k dokonalosti tím, že lze graffiti promítat na skálu či vytvářet v interiérech budov určených k demolici.³⁰

„TAKI 183, dnes padesátiletý majitel autoopravny, v nedávném rozhovoru pro americký tisk řekl: „Když jsem s tím začal, ani ve snu by mě nenapadlo, kam to povede, co

---

²⁶ *Graffiti history.* @ 149st New York City Cyber Bench. [online]. [cit. 21.03.2010]. Dostupné z: <www.at149st.com/hpart1.html>

²⁷ GANZ, N. *Graffiti World: Street Art from Five Continents.* New York: Harry N. Abrams, 2004. s. 9

²⁸ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust.* 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006.

²⁹ Tamtéž

³⁰ Tamtéž

všechno se stane. Myslím na to každé ráno, když čistím rolety svého shopu od tagů. Graffiti je báječná věc, pokud jste ten, kdo ho dělá.“³¹

Na konci 70. let se graffiti začalo dostávat do galerií a ve stejné době se rozšířilo i mimo USA.³²

Důležitý je rozdíl mezi americkým a evropským pojetím tvorby. V USA bylo graffiti určeno především pro veřejnost, ale v Evropě se sprejeři zaměřují spíše na prožívání tvorby. Nevadí jim, že jejich dílo nikdo neuvidí, často jim stačí pouze fotografie díla. To je jeden z důvodů, proč některé způsoby boje proti graffiti nebyly v Evropě účinné.³³

4.2. Graffiti v České republice

Graffiti v České republice není zcela zdokumentováno, různé zdroje nejsou zcela jednotné v tom, kdo a co bylo původcem graffiti u nás. Z tohoto důvodu se stručně zaměřím na oblasti, které se uvádí jako kolébky českého graffiti. Vývoj českého graffiti se nejprve objevuje v Ostravě a později přechází do hlavního města Prahy. V popisu historie české scény budu především vycházet z knihy autorky Overstreet.³⁴

Příchod graffiti umění se datuje do časných 90. let. Nejprve tón určovala obě města, později aktivita zůstala na Praze. Ale i tak oběma městům zůstal vlastní styl, který je pro znalce graffiti rozpoznatelný.³⁵

České graffiti umění je ovlivněno tvorbou USA, ale i evropskou scénou (např. Berlín). V ČR lze nalézt všechny základní a univerzálně rozšířené formy graffiti písma běžné ve světě, jako je tag, bombing, piece, characters atd.

Maniac in Overstreet: „Úplně na začátku, někdy v roce 1987, jsem psal třeba Nechceme holé zdi! A podobné věty, jejichž smysl se dal, jako tehdy ostatně cokoliv, chápat politicky. Můj hlavní záměr byl ale výtvarný, chtěl jsem nějak zpracovat tu plochu, ten prostor města, který mi připadal hrozně depresivní a nedokončený.“³⁶

---

³¹ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006. s. 5

³² ŽENKA, O. *Motivační faktory při tvorbě graffiti*. Klauzurní práce. Brno: Masarykova univerzita. FSS, 2004.

³³ Tamtéž

³⁴ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006.

³⁵ Tamtéž

³⁶ Tamtéž s. 7

Začátkem roku 1990 potkává Maniac Kagota a zakládají spolu Zero Dimension Gang (ZDG). Tito první ostravští sprejeři často nahrazovali tagy specificky stylizovanými kombinacemi geometrických útvarů např. kruh, trojúhelník atd. Vzhledem ke specifičnosti města se programem ZDG stává nabourávání a anulování jednotlivé městské šedi.³⁷

Na Pražské graffiti scéně se jako první objevil Rake, který spadl do první pražské crew CSB (Color Sifon Bombs), jež se v počátcích své existence zaměřila na tehdy nově zřizované poštovní schránky. Rake: „Byly pěkně oranžový. Já jsem chtěl mít svůj tag a název party na každý schránce v Praze. Myslím, že těch, co jsme nepopsali, bylo jenom malinko.“³⁸

V 90. letech 20. století se graffiti v Praze postupně rozmohlo a za největší autoritu platil Point, také známý pod přezdívkou Cakes nebo Splash. Patří do generace sprejerů, kteří začali malovat mezi léty 1993-96 (Bior, Wladimír 518, Pasta).

Berlínská škola měla a stále má významný vliv na českou graffiti scénu, přesto v České republice vznikly různé školy jednotlivých stylů např. crew jako WHS, kteří měli svůj osobitý styl.³⁹ Jejich graffiti nelze přehlédnout, jsou jednoduché, převážně tvoří chromy a převládá stříbrná barva.

Uvádí se, že graffiti tvorba se v České republice začala viditelně zhoršovat kolem roku 1998. Je známo, že s přibývajícím vlivem graffiti stylu v průběhu 90. let přibývali i začínající sprejeři, kteří svou tvorbu v počátcích neměli zpracovanou a také nerespektovali nepsaná pravidla.⁴⁰

Kolem roku 1999 přicházejí nové tendence (Newschool), kdy už je česká graffiti scéna tak bohatá, že se z ní lze poučit. Na nové scéně byl nejvíce aktivní V518, který založil školu pro začínající sprejery, avšak tyto tendence skončily s časopisem Terorist 2002. Dnešní graffiti scéna razí směr, který je veden pod pojmem Street Art.

---

³⁷ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006.

³⁸ Tamtéž s.10

³⁹ JAKŠ, F., FOLDYNOVÁ, A. 2008. *Pouliční umění – teorie na ulici* [online]. [cit. 25.3.2010]. Dostupné z: <<http://vrana.obrazar.com/ob-vrana/historie.phtml>>

⁴⁰ JAKŠ, F., FOLDYNOVÁ, A. 2008. *Pouliční umění – teorie na ulici* [online]. [cit. 25.3.2010]. Dostupné z: <<http://vrana.obrazar.com/ob-vrana/historie.phtml>>

5. SUBKULTURA GRAFFITI

Tato kapitola je zaměřena na konkrétní specifika subkultury graffiti. Podrobně se věnuje normám, hodnotám, životnímu smyslu a i dalším specifikům, které do této subkultury bezpochyby patří. Také bych rád zmínil, co znamená patřit do této subkultury a jaká rizika sebou nese členství v této subkultuře. Na závěr bych nerad opomenul jistá rizika spojená s patologickým jednáním, které může vyústit v trestní stíhání.

5.1. Graffiti komunita (společenství) a její specifika

Pakliže se chci věnovat specifikům subkultury graffiti, je zapotřebí letmý exkurz do pojetí sociálních skupin. Abychom lépe porozuměli, na základě kterých tendencí se tvůrci graffiti mají potřebu distancovat od majoritní společnosti, je třeba pochopit, čím jsou společenské skupiny specifické z obecného hlediska.

Sociologie se zabývá spoustou forem lidského sdružování. Jak uvádí Urban, jedna z těch nejdůležitějších forem je společenská skupina. „Člověk se díky členství v sociálních skupinách podílí na věcech, které ho svým charakterem nebo rozsahem přesahují.“⁴¹ Urban píše o tom, že člověk není ve své podstatě samotářem a kritická analýza současného městského života poukazuje na fakt, že vnucená anonymita masy a osamocení člověku nevyhovuje. Člověk je ve své podstatě bytostí společenskou, a proto jiná plnohodnotná náhrada než žít ve skupinách není.⁴²

Za nejmenší možnou sociální skupinu lze považovat dyádu (kvalitativní znak), další kvalitativní znaky společenských skupin následují. Urban uvádí, že smysl členství v nějakém společenství a existence společenství souvisí s uspokojením lidských potřeb (např. potřeby bezpečí, náplně volného času, seberealizace, ventilace agresivity aj.). Pro společenství je základním znakem uvědomění si své odlišnosti a jinakosti spojené s ochranou toho, co je jim vlastní.⁴³

---

⁴¹ URBAN, L. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2008. s. 143-144

⁴² Tamtéž

⁴³ Tamtéž

Existuje mnoho různých dělení skupin, dovolil jsem si vybrat dle mého názoru to, co je nejvíce příbuzné subkultuře graffiti. Skupiny lze dělit podle vztahu k okolí na skupiny otevřené (nejedná se o statickou formu, jedinec může kdykoli vstoupit a kdykoli vystoupit bez obav z nějakého postihu) a uzavřené (např. sekty nebo prestižní kluby, do kterých lze vstoupit jen po splnění určitých podmínek a vystoupení může být hodně obtížné a pro daného jedince třeba i nebezpečné).⁴⁴

Dubský uvádí v knize o sociálních deviacích, že u většinové společnosti je kultura graffiti záhadou a o to rozporuplnější vzbuzuje emoce. Z toho plyne i to, jak výrazně se liší úhly pohledu na fenomén graffiti. Někdo ho může chápat jako nový ucelený životní styl, jiní jako rebelii, jejíž filosofií je vzdor proti betonové šedi, neosobnosti přetechnizovaného světa, anonymitě masové společnosti a nevkusné reklamě.⁴⁵

Holiš ve své práci vymezuje, které znaky jsou pro subkulturu typické. Uvádí, že sprejeři jsou úzce spjati se subkulturou hip-hop a velice často se obě prolínají do takové míry, že mohou být její součástí. (např. různé hip-hopové festivaly, kde je možné vidět graffiti jamy). V subkultuře hip-hop nejde pouze o hudbu, ale hraje zde velkou roli i životní styl, který dotváří celkovou atmosféru, jak u subkultur bývá běžné. Výsledný hudební projev hip-hopu tvoří umělecká tvorba samotných účastníků, která v sobě zahrnuje čtyři elementy: graffiti, break-dance, MCing a DJing.⁴⁶

Za pilíře sprejerů Dubský považuje:

1. „odpor ke komerci a peněžnímu charakteru mezilidských vztahů;
2. maximální úcta k lidské svobodě, individualitě a svobodě projevu.“⁴⁷

---

⁴⁴ URBAN, L. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2008.

⁴⁵ DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A. Čeněk, 2008.

⁴⁶ Pod pojmem **break-dance** si lze představit specifickou formu tanečního stylu inspirovaného ulicí, který je jedinci i skupinkami prezentován formou tance zejména na rapovou hudbu. **Mcing** je jednoduše řečeno rap, čili určitý způsob vokalizace textu do rytmu hudby. A **DJing** je základní prostředek k vytváření hip-hopové hudby skrze gramofony, mix i sampler (Weiss, 1998 in HOLIŠ, M. *Možné způsoby práce se členy graffiti subkultury v rámci terénní sociální práce - streetworku*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita. FSS, 2006. 45 s.)

⁴⁷ DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A. Čeněk, 2008. s. 114

Jiná část tvůrců graffiti hlubší smysl ve své sprejerské tvorbě rozhodně nehledá. Nehledají v něm žádný umělecký projev, ani zdroj obživy, avšak pouze čistou technickou dovednost, zručnost a hobby, kterými je možné smysluplně vyplnit volný čas. Dubský uvádí, že tvůrci graffiti se sami považují za jistý projev undergroundu, alternativy, specifická městská subkultura.⁴⁸ Pod slovem underground si v obecné rovině lze představit starou školu (old school), avšak při bližším pohledu na věc jde především o upřímnou tvorbu, radostný prožitek z tvorby a celé to podtrhuje absence cenzury.

SWEB v knize Overstreet, říká k tvorbě graffiti toto: „Pochopit graffiti, to znamená žít ve městě, cítit jeho rytmus, být s ním v symbióze. Nechat se jím unést, podlehnout mu. Město má svoje pravidla, kodexy a normy, které graffiti zpochybňuje. Proto je tak kontroverzní.“⁴⁹

❖ *Respondent REM, student. Na otázku, proč se tomu věnuješ, co ti to přináší, říká: „Věnuji se tomu, protože mě to baví, při malování mám pocit svobody. Můžu si to dělat, jak chci a nikdo mi do toho nemluví. Je to hodně rozlehlý. Přináší mi to radost, hlavně když se to povede a vypadá to dobře. Při malování ať už na papír nebo na zeď se můžu uvolnit a být svobodný. Tvary se dá vyjádřit tvůj pocit, nálada nebo vzpomínky. No a hlavně jde o ten adrenalin a o to, být ten nejlepší, dělat co nejlíp.“*

Z malého příspěvku od REM je patrné, že jeho tvorba graffiti je pro něj smysluplné vyplnění volného času. Důležitým faktorem pro jeho tvorbu graffiti je svobodné vyjádření jeho vlastní identity. Nezapomíná však zmínit, že důležitý je vývoj směřující k tomu být nejlepší.

Jak Staniczková uvádí ve své bakalářské práci, podstatu graffiti tvorby lze chápat jako tzv. „reklamu na identitu“ nikoli pokus zahrnout současný společenský řád a nastolit svůj vlastní, jak je tomu u kontrakultur.⁵⁰

---

⁴⁸ DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A.Čeněk, 2008.

⁴⁹ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006. s. 93

⁵⁰ STANICZKOVÁ, L. *Fenomén moderního graffiti – cesta z periferie do centra*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova. FSV, 2008. 44 s.

Převážná většina vrstevnických společenství, tedy i subkultury mládeže, vznikají nahodile na základě společných zájmů či vzájemných sympatií mezi mladými lidmi. I společenství tvůrců graffiti (crew) není výjimkou a vzniká často spontánně, a to například mezi jedinci, kteří se potkali ve škole a zjistili, že mají zápal pro stejnou věc, nebo v různých zájmových kroužcích (např. výtvarných), kde měli možnost navzájem se poznat.

Lze říci, že zásadní roli v subkulturním společenství hraje přátelství, jehož důležitost je zdůrazňována ve většině sociologických výzkumů zabývajících se mládežnickými partami. Pois v knize *Overstreet* popisuje význam crew, který chápe jako rodinu, lidi na které se může spolehnout, i když nepřijdou včas na sraz. Crew chápe jako splynutí, kde se tvůrce stává součástí jednoho celku.⁵¹ Někteří autoři uvádějí, že společným znakem pro subkultury je původ ze sociálně slabých či vyloučených rodin. Matoušek ve své knize píše: „Obvykle platí, že čím méně funkční byla původní rodina, tím více je pak pro jedince důležitá parta přátel.“⁵²

- ❖ *Respondent REM, student, na otázku, co je specifické pro toto společenství, říká: Některé crew spolu tráví všechn čas a vymýšlí pořád nové věci, chodí spolu na party, společná hudba cokoliv.*
- ❖ *Respondent Phos4, student. Na tutéž otázku odpovídá takto: Máme stejný styl, dokážeme malovat společné dílo, navzájem se doplňujeme a umíme si sdělit své chyby, co kde opravit atp.*

Pro některé sprejery je důležité, když mohou někam patřit, být v crew. Některým to pomáhá se začátky jejich tvorby a pro některé je to možnost, jak stále zdokonalovat svůj styl a být stále mezi těmi, kteří si rozumí.

Specifické znaky subkultury tvořící graffiti lze popsat takto: Pro subkulturu graffiti jsou charakteristické dva typy projevu. Sprejeři, kteří se snaží vybit v okamžiku tvorby (např. nelegální tvorba – vlaky, metro aj.), a u druhého typu se jedná o definování sebe samého neboli umělecké tvorby (street art). Nelegální tvorba se vyznačuje touhou po adrenalinu, nebezpečí a získání trofeje např. posprejovaný vlak, vše jako projev revolty

⁵¹ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006.

⁵² MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. s. 81-83

vůči stávajícímu establishmentu. Subkulturu tvořící graffiti lze chápat jako něco, co je mimo dosah většinové společnosti v daném systému, co má vlastní soubor nepsaných pravidel, ale jasných pro daná crews. Další faktorem, který potvrzuje, proč je třeba mluvit o graffiti jako o subkultuře, je existence crew. Crew považuje graffiti za prostředek sebevyjádření a komunikace mezi ostatními. Fungování crew a její hodnoty již nejsou tak radikální, jak tomu bývá u gangů, a spíše se podobají dnešnímu převládajícímu životnímu stylu mladých lidí.

5.2. Graffiti tvorba jako protiprávní jednání

5.2.1. Patologické jednání spojené s tvorbou graffiti

Sociální patologií lze rozumět jako označení pro veškeré nemorální nebo všeobecně neakceptovatelné společenské jevy. Sociální patologie zahrnuje všechny sankcionované formy a podoby deviantního chování a studium možných příčin jejich vzniku. To co je uznáno jako patologické, se odvíjí od pojetí normality akceptované danou společností.⁵³

Sociologové upozorňují, že v moderní společnosti významně stoupá závislost jedince na přijímání a uznání druhými lidmi. Uvádí se, že pro člověka je lepší patřit do společenství třetího nebo čtvrtého řádu, než žít osamocen. Členství v nějakém nežádoucím společenství může představovat startovní čáru k hledání vlastní identity skrze delikventní činnost akceptovanou či dokonce vyžadovanou skupinou.⁵⁴

„Je však třeba rozlišovat mezi rozbitým zařízením v parku, devastací budov a přírody a mezi novými projevy hledání identity mládeže. Mezi tyto projevy patří i tzv. *graffiti*, které jsou často omylem považovány za typické projevy vandalismu.“⁵⁵

Autor správně poukazuje na fakt, že graffiti je nesprávně považováno za projev vandalismu. Především jde o nepochopení podstaty věci, tedy toho, o co v graffiti tvorbě

---

⁵³ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002.

⁵⁴ JEDLIČKA, R., KOŤA, J. *Aktuální problémy výchovy: analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998.

⁵⁵ Tamtéž s. 135

skutečně jde. Pravdou zůstává, pakliže si sprejer vybere za objekt svého zájmu soukromý majetek, že se dopouští trestné činnosti, ale o tom podrobněji v kapitole 5.2.2.

Subkulturu často ovlivňuje prostředí, které zahrnuje prvky považované majoritou větší či menší měrou za patologické. Jestliže prostředí, které ovlivnilo subkulturu, skutečně disponovalo deviantními prvky z hlediska platných společenských norem (např. porušují platné zákony), pak bývá subkultura majoritou odmítána, odsuzována, stavěna do podružné pozice a může čelit nepřátelským postojům. Pokud není považována přímo za deviantní, může v očích majority vzbuzovat alespoň pocity jinakosti a odlišnosti.⁵⁶

Dubský uvádí: „Argumenty skutečných „sprejerů“ pro jejich počínání jsou už méně známé, ale rovněž nejsou žádným tajemstvím. Jejich očima se nic neničí, nic nehyzdí, ale naopak zkrášluje.“⁵⁷ Dle jejich názoru je to právě většinová společnost, která nutí svůj konformní vkus jiným lidem, kteří na to nejsou vůbec zvědaví. Důležité je však to, že svobodné počínání sprejerů zcela ignoruje podstatnou skutečnost a to, že tvoří na něčem, co jim nepatří. Dalo by se říci, že tímto projevem nerespektují majetková práva druhých lidí. Subkultura graffiti vyznává volnost vůči sobě, k ostatním se staví do odmítavé pozice, která má za následek bez pardonu vnucování své vize krásy. V České republice není nikomu dovoleno přebarvit cizí fasádu domu jen proto, že majitel či majitelka nemá vkus a výběr barvy narušuje charakter celé ulice.⁵⁸

Ortodoxní tvorba graffiti, která ve většině případů poškozují cizí majetek (fasády, vlaky, metro aj.), je především tvořena v noci kvůli trestnímu charakteru, ale také proto, že sprejeři převážně o reklamu nestojí.

- ❖ *Respondentka Sany, studentka, na otázku, proč se tomu věnuješ, co ti to přináší, říká: „Graffiti je pro mě vyplnění volného času, moje zábava, životní styl a také adrenalinový sport. Máte jasný cíl, co chcete udělat, jak to chcete udělat, kde to chcete udělat, přijedete do cizí země... víte, že bez trofeje se neodjíždí, takže koumáte třeba týden okolo yardu. Pak se snažíte udělat co nejlepší piece a nikdo*

---

⁵⁶ MAREŠ, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004.

⁵⁷ DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A. Čeněk, 2008. s. 117

⁵⁸ Tamtéž

vás nesmí chytit, sejmout - něco jako třeba hra Counter-strike. Pak ten slastný pocit, když čekáte ve stanici a Váš vlak přijede. Nedá se to popsat, uděláte fotku a jste vítěz. Mise skončila a jede se domů.“

Z krátkého příspěvku od respondentky Sany vyplývá, že ortodoxní tvorbu graffiti lze přirovnat k počítačové hře Counter-strike a stejně jako tato hra, tak i graffiti mají svá specifika. Věnovat se této činnosti naplno, s jasnými pravidly, dle kterých se hraje.

5.2.2. Ortodoxní tvorba graffiti a její důsledky

„Tím, že graffiti vydáš širokému poli konzumentů, ničíš jeho podstatu, čímž v důsledku okrádáš sebe i celou scénu. Z tvý věci se najednou stává něco obecného, co si může přivlastnit kdejaká firma na limonády.“⁵⁹

Je zcela na místě říci, že i když existuje mnoho projektů jak minimalizovat a zabránit škodám spojených s tvorbou graffiti, tak také existuje mnoho tvůrců graffiti, kteří vycházejí z prvotní podstaty graffiti, tedy sprejovat na ulici. Díky těmto prioritám lze rozlišit ortodoxní sprejery ničící ulice měst a domy a sprejery, kterým jde hlavně o vytvoření dokonalého a propracovaného uměleckého díla v místě, kde mohou neomezeně dlouho a beze strachu tvořit. Pro ně jsou legální plochy ideálním prostorem k tvorbě. Pokud by tyto plochy nevznikly, byli by nadále nuceni vybírat si podklad pro své dílo na cizím majetku.

Matoušek upozorňuje, že „kriminální chování u dětí a mládeže má nejčastěji povahu majtkové trestné činnosti a jeho typickým znakem je skupinové plánování i provedení.“⁶⁰ Reakce společnosti na kriminalitu může zvýšit riziko opakování trestného činu (např.

---

⁵⁹ OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006. s. 55

⁶⁰ MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. s. 269

pobyt ve vězení jakožto „škola kriminality“). V České republice je v současnosti z hlediska trestní klasifikace nejčastějším deliktem mladistvých krádež a poškozování cizí věci atd.⁶¹

Poškozování cizí věci uvádí Matoušek hned jako druhý nejčastější delikt mladistvých a do této oblasti spadá i tvorba graffiti. Úzce zaměřená tvrdá kriminalizace tvorby graffiti neřeší podstatu problému. Naopak může propůjčit sprejerství přitažlivý nádech zakázaného ovoce. Dále uvedu jeden z několika názorů od respondentů na legální plochy.

- ❖ *Respondent KEY, grafik. Na otázku, „jak vnímáš výstavbu legálních ploch“ a „jaký význam podle tebe mají“, říká: „Legálních ploch je v Praze a po České republice dostatečné množství. Mohly by přibývat svižnějším tempem. Jsem jednoznačně pro jejich rozšiřování, které brání zbytečné kriminalizaci celého směru. Vždycky tady bude ortodoxní část scény, která bude dál ničit nové fasády a malovat na vlaky. Nicméně legální plochy budou tento kurz eliminovat a budou vždy působit jako pozitivní gesto ve vztahu město – writer.“*

Někteří se zásadně vymezují vůči popularizačním trendům a budou stále držet základní myšlenku tvorby graffiti. V pořadu Pointa a Pasta na rádiu Wave někteří tvůrci graffiti reagovali takto: *"Možná by sprejeři měli mít i okénko ve Snídani s Novou, nebo by někdo mohl jít do Rad ptáka Loskutáka."*⁶²

I když je zcela legitimní hájit základní myšlenku graffiti jako záležitost ulice, je také potřeba mít na paměti, že za sprejerství je čeká postih. V rozhovoru se respondent KEY vyjádřil k trestnímu stíhání ze strany policie takto: *„Rozhodně jsem proti tvrdým postihům a byl bych radši, kdyby se graffiti nehodnotilo a priori jako trestný čin a případy by se řešily více individuálně“* Existuje mnoho budov, které čekají na zboření, nebo mnoho silničních mostů, které není zapotřebí označovat za legální plochy, ale je možné tyto prostory na sprejerství respektovat. Respondent Wrath v rozhovoru uvedl: *„Problém se zákonem jsem měl, bylo to v roce 2009, kdy jsem pomaloval boční stěnu haly fotbalového*

---

⁶¹ MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005.

⁶² KICKONE (2008). *Příspěvek v diskuzi. PastaPoint: your city bistro* [online]. [cit. 16.4.2010]. Dostupné z: <<http://www.phatbeatz.cz/pastapoint-your-city-bistro>>

stadionu, která se poté bourala. Měl jsem kvůli tomu řadu výslechů, nakonec jsem musel zaplatit pokutu a oddělat 35 hodin veřejně prospěšných prací.“

Že nejde o bezvýznamný jev, naznačilo přijetí zvláštní novely trestního zákona. Ta nabyla účinnosti 1. 7. 2001⁶³ a tvorbu ilegálního graffiti označila za speciální trestný čin. Společenská nebezpečnost tvorby graffiti údajně podle autorů zákona odpovídá výši trestů. Výše trestů může vést k paradoxním situacím a je mnoha lidmi zpochybňována.⁶⁴

Dle telefonického rozhovoru s PhDr. Zdeňkou Papežovou (Policie České republiky) je situace s trestnou činností spojenou s tvorbou graffiti v Karlovarském kraji taková: Bylo zaznamenáno 20 případů sprejství a tagování. Z toho bylo sedm případů ukončeno, „odstíháno“ a objasněno. V šesti případech se jednalo o přestupek a v jednom případě šlo o trestní stíhání. V jednom případě se jedná o recidivistu v jednom případě o nezletilého, v jednom případě se jednalo o mladistvého a ve dvou případech šlo o ženy. Celková škoda dle znění zákona činila 334 000 Kč za rok 2009.

Tuto kapitolu lze shrnout několika větami. Je zřejmé, že tu jsou a budou tvůrci graffiti, kteří budou hájit ortodoxní styl projevu. A pro ty je na místě stanovovat hranice, kam až je to přípustné a kde už patrně překročili zákonem stanovené hranice. Je zapotřebí nezapomínat ani na ty, kteří se svou tvorbou mají jiné cíle než „jen“ simulace počítačové hry praktikované na reálných situacích. Pro ty, kteří začínají, chtějí tvořit umělecká díla či se jen potřebují odreagovat od každodenní rutiny, tu existují ochranné programy před zbytečným trestním postihem.

---

⁶³ **Znění trestního zákona č. 140/1961 Sb., dle § 257b**

(1) Kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo spáchá-li takový čin opětovně nebo spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny nebo spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu. (*Business center. Trestní zákon [online]. [cit. 20.10.2009]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/cast2h9.aspx>*)

⁶⁴ V případě, že rozbijete výlohu nějakého obchodu, jedná se o přestupek, který řeší bloková pokuta. Ale v případě, že na výlohu obchodu namaluje fixem jakýkoli malý nápis např. velikosti školního sešitu, jde o trestný čin. Druhým paradoxem je ten, že trest může sahat až do výše, jež se udělují za závažné trestné činy.

Na úplný závěr bych rád podotknul, že většina respondentů se vyjádřila kladně k výstavbě legálních ploch a snižování jejich účinku není zcela na místě. Krajanová a Jersáková uvádí, že legální plochy příliš neřeší situaci s nelegální tvorbou.⁶⁵ Vycházejí z průzkumu, který byl prováděn v Českých Budějovicích formou rozhovorů. Především jde o to, jaký styl své tvorby sprejer preferuje, pakliže mu jde o ilegální tvorbu, pravděpodobně ho legální plocha nezláká, ale pro všechny ostatní tyto plochy své opodstatnění mají.

---

⁶⁵ KRAJANOVÁ, A., JERSÁKOVÁ, K. Graffiti: Co vede ruku sprejerů. *Psychologie dnes* 2009, roč. 15, č. 2, s. 34-37

6. PRAKTICKÁ ČÁST

Tato kapitola se zabývá důvody sběru informací a způsobem sběru dat. Vymezuji v ní své cíle výzkumu, hlavní hypotézy a strategii výzkumu – metodologii a interpretaci výsledků.

Na konci druhého ročníku jsme jako sdružení Centrum pro mládež a alternativní sporty s působností v Karlových Varech plánovali jako každý rok nějakou sportovní akci. Protože se podařilo v místním skateparku postavit legální stěnu, chtěli jsme do sportovní akce zapojit i umění graffiti. Tím se rozjela příprava akce s názvem Freestyle day and graffiti jam. Na tuto akci bylo pozváno deset sprejerů a já doufal, že získám nějakou spřízněnou duši na můj připravovaný rozhovor. Na této akci jsem získal tři předběžné souhlasy, v konečné fázi proběhla realizace rozhovoru se dvěma z dotázaných. Při hledání respondentů pro mou výzkumnou sondu jsem převážně čerpal z mých známostí z oblasti skateboardingu a přidružených kontaktů. Další lidi, kteří byli do rozhovoru zapojeni, jsou kamarádi a jeden respondent pracuje jako grafik ve skateboardovém časopise.

Celý podzim jsem pracoval na přípravě rozhovorů tak, aby co nejlépe vystihovaly mé hypotézy. Před Vánoci jsem kontaktoval všechny možné zdroje, které jsem měl k dispozici. S respondenty jsem nejprve vedl předběžný telefonický hovor o tom, zda jsou ochotni věnovat čas rozhovoru pro účely bakalářské práce. Pakliže respondent reagoval na mou prosbu kladně, další kontakt jsem směřoval na e-mailovou formu komunikace, která zněla:

Ahoj, zasílám ti v příloze pár otázek, které potřebuji do bakalářské práce, jak jsme o nich mluvili po telefonu. Děkuji za tvůj čas věnovaný mým otázkám, kterých je pár a věřím, že ti nezaberou mnoho času. Vše je anonymní a vše bude použito pouze pro účely mé bakalářské práce. Pakliže bys chtěl/a na otázky odpovědět jinou formu než to psát v Microsoft Office Wordu, jsem alternativám zcela přístupný.

Respondenti ve všech případech souhlasili se zapsáním odpovědí v Microsoft Office Wordu a stanovili jsme si časový horizont, do kterého by to bylo třeba sepsat. Protože jsem předpokládal laxnost při psaní odpovědí, dával jsem časový horizont jeden měsíc, ale musím uznat, že někteří mě překvapili, když jsem dostal od respondentů rozhovor druhý den zpátky.

6.1. Cíl výzkumu

Následující výzkumná sonda si klade za cíl zjistit, jaký význam má pro sprejery výstavba legálních ploch. Protože jsem četl různé články a publikace, které jsou ve významu legálních ploch nejednotné, rozhodl jsem se udělat vlastní malý průzkum, který zakomponuji i do mé bakalářské práce.

Další důležitou otázkou, se kterou jsem vstupoval do psaní této práce, je pojetí subkultury a jak to vnímají samotní účastníci té dané subkultury – zde myšleno tvůrci graffiti (sprejeři).

Další otázky, které jsem si stanovil ve své výzkumné sondě, mají doplňovat teoretický rámec bakalářské práce. Protože je dnešní tvorba graffiti spojena s trestným činem, myslím si, že je relevantní se onou otázkou zabývat i u samotných respondentů – do jaké míry mají oni zkušenost a do jaké míry to ovlivnilo jejich pozdější činnost.

6.2. Hypotézy

1. Spouštěcí impulz pro začínajícího tvůrce graffiti je sounáležitost k vrstevnické skupině, společenství.
2. Ve tvorbě graffiti nachází smysl a náplň života.
3. Tvůrci graffiti vnímají legální plochy jako prvek snižující riziko střetu se zákonem.
4. Sprejeři mají konfliktní zkušenost se zákonem spojenou s tvorbou graffiti.

6.3. Metoda výzkumu

Vzhledem k atypické a nekonformní cílové skupině (subkultura sprejerů) jsem zvolil metodologii kvalitativního výzkumu.

Ve svém výzkumu jsem použil metodu „klinickou“ (slovo „klinické“ je v uvozovkách proto, že se zdaleka nevztahuje jen na oblast klinickou). Z „klinických“ metod jsem použil polostrukturovaný rozhovor.⁶⁶

„V polostrukturovaném interview je předem připravený seznam otázek, jejichž dodržení (někdy i jejich pořadí) je pro tazatele závazné. Naproti tomu respondent má volnost ve svých odpovědích.“⁶⁷

Polostrukturovaný rozhovor byl tvořen za účelem ústního dotazování tedy přímého kontaktu s respondentem. Avšak respondenti se ve všech případech shodli na adresném neosobním dotazování.

Tuto techniku jsem si vybral proto, abych mohl co možná nejlépe uchopit subkulturu graffiti v rámci hypotéz, a to vše při zachování co největšího prostoru pro jejich vlastní plnohodnotné a vyčerpávající vyjádření.

6.4. Rozhovory

Rozhovor č. 1

Doplňující údaje:

- **Pohlaví:** muž
- **Věk:** 31
- **Vzdělání případně i rodičů:** 2 roky PedFUK, VOSG Hellichova (rodiče oba VŠ)
- **Jméno (Nick):** 2ROK / KEY / DIRTY / HOEK / TRON

---

⁶⁶ SRNEC, J. *Strategie a metody psychosociálního výzkumu*. Praha: PVŠPS, 2006.

⁶⁷ Tamtéž s. 29

Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného?

V době, kdy jsem začínal v Praze zatím moc graffiti nebylo, takže inspirace přímo na ulici se dala hledat jen těžko. Přes Ezopa, který s rodiči často cestoval po světě jsem se dozvěděl, že něco takového existuje a z jeho vyprávění jsem nasával atmosféru. Následně jsme založili naši první crew - Zeus gang. Další graffiti jsem pak viděl v Amsterdamu, kam jsem jezdil pravidelně každé léto a pak první productions v Praze na zdi v Chodkových sadech, a na tu dobu monstr production na Těšnově od TCP a pak na Barrandově. V tu chvíli už mě to totálně sebralo a začal jsem se tomu plně věnovat.

- **Kdy to bylo?**

První kontakty probíhaly někdy na přelomu roku 1992-93. Chodili jsme s Ezopem na cigáro po kurzu angličtiny a na lavičce v parku padly první tegy. Pak probíhalo asi dvouleté tegování a řada prvních pokusů, než se to rozjelo nějakým zajímavějším směrem.

Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší?

Když stojím u zdi a maluji, tak jsem naprosto uvolněný a můžu myslet naprosto svobodně, nechat ze sebe proudit nápady a myšlenky. Postupy, které jsem si vyzkoušel v graffiti používám dál ve svých dílech nebo grafice, kterou se živím. Představuje to pro mě provázaný a propojený koloběh. U graffiti ještě funguje následná satisfakce z výsledků - propojení piecu s atmosférou místa, kde vznikla. Prahu a jiná města, která jsem navštívil, mám spojené s malováním, je to taková osobní mapa, plná barev, čar a čmáranic.

Patříš jako tvůrce graffiti do nějakého společenství?

Společnost je postavená na tom, že se v ní tvoří různé skupinky a zájmové kroužky. Já osobně jsem proti nějakému striktnímu škatulkování, ale lidí kolem graffiti a street artu tvoří určitou množinu, která je celkem úzce provázaná a v rámci Prahy a její malé scény se všichni znají. To přináší řadu výhod a sem tam nějaké nevýhody.

- **Co je specifické pro toto společenství.**

Těžko to nějak generalizovat nebo házet do jednoho pytle. V rámci místní komunity nebo-li subkultury se dá tvrdit, že narozdíl od jiných zemí, kde se writeři rekrutují spíše z řad sociálně vyloučených obyvatel, se u nás tvůrci drží celkem na vysoké úrovni a graffiti je pro ně předstupínkem pro další umělecké směřování.

Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají?

Legálních ploch je v Praze a po České republice dostatečné množství. Mohly by přibývat svižnějším tempem. Jsem jednoznačně pro jejich rozšiřování, které brání zbytečné kriminalizaci celého směru. Vždycky tady bude ortodoxní část scény, která bude dál ničit nové fasády a malovat na vlaky. Nicméně legální plochy budou tento kurz eliminovat a budou vždy působit jako pozitivní gesto ve vztahu město - writer.

Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem?

Problém se zákonem jsem měl několikrát. Od té doby, co je graffiti trestný čin, jsem skončil na policii celkem třikrát. Dosavadní skóre je jedna velká pokuta a 160 hodin veřejně prospěšných prací. Vždy šlo o celkem bezvýznamnou plochu, jejímž pomalováním jsem nezpůsobil žádnou větší škodu. Rozhodně jsem proti tvrdým postihům a byl bych radši, kdyby se graffiti nehodnotilo apriori jako trestný čin a případy by se řešily více individuálně. Jakmile writer vstoupí do hry, okamžitě se mu posouvají hranice a často také ztrácí soudnost. Návrat do reality a vystřízlivění při nějakém problému je pak celkem nepříjemné. Ale беру to tak, že to k tomu patří. Jestli jsme sledovaní kamerami na každém kroku nebo je město zaplaveno pochůzkáři, vidím pak jako problém v širších souvislostech a těžko se o něm dá uvažovat jenom v rámci graffiti.

Charakteristika respondenta KEY

- To, co je z rozhovoru patrné a také velmi zajímavé je fakt, že respondenta KEY inspirovala jeho mnohaletá praxe v tvorbě graffiti k jeho budoucímu povolání. Pracuje jako grafik v jednom z nejlepších skateboardových časopisů (Freemagazine) v České republice.

Rozhovor č. 2

Doplňující údaje:

- **Pohlaví:** muž
- **Věk:** 31
- **Vzdělání případně i rodičů**
- **Jméno (Nick):** Skam178

Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného?

Pocházím ze severu Čech. S graffiti jsem poprvé přišel do styku někdy v roce 1986, když jsme kromě Ramba 3 a porna Miami Spice s novým videem dostali i dvě kazety s klipy z MTV. Tenkrát jsem z toho neměl moc rozum, jen tak jsem si čmáral, líbilo se mi to. Někdy v roce 1993 v pořadu *To znám* Jirky Korna měli WWW klip Noční můry, což byl pro mě takový prvotní impuls. Začátkem těchto let už dělal teplický Camel a ústecký Jelen první věci. Často k nám jezdily nákladní vlaky z Německa a já to začal vnímat, tak nějak víc a zajímat se o to. Někdy na přelomu let 1993/4 jsem s kamarádem udělal první piece, červeným sprejem na kůži ukradeným v dílně jeho otce, na viditelném místě, kde denně projížděli tisíce lidí a mě úplně pohltila myšlenka dělat věci, které vidí i ostatní. Chápal jsem to jako "hele, tady jsem". S příchodem seriálu Graffiti Art v časopise Poplife začal boom graffiti u nás, především v menších městech. Pochopil jsem věci, kterým jsem prozatím nerozuměl a začal skečovat. Typické bolestivé začátky. Barvy jsem většinou kradl. Co mi přišlo pod ruku. Doma, ve škole, v dílně, v garážích i v drogeriích. Jakmile se mi do ruky dostaly nějaké peníze, utopil jsem je v barvách.

- **Kdy to bylo?**

Rok 1996 byl obrovský posun. Přišly první legální plochy v rámci projektu prevence proti kriminalitě. Začaly první produkce. První propojení s crews z jiných měst na severu a první zakázky. Kašlal jsem na školu a začalo pro mě existovat jen malování. To sebou zákonitě neslo problémy doma a ve škole, což vyústilo odchodem v 17ti letech z domova.

Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší?

Potřeba, touha, prostředek, koníček

Patříš jako tvůrce graffiti do nějakého společenství?

- **Co je specifické pro toto společenství.**

Nyní mne ovlivňují lidé se kterými dělám, nebo jsem dělal v posledním roce. Hlavně slovenský gazda Sofoklez z TMK a můj holandský crewboy Kers. Miluji oldschool a graffiti pro mě nejsou módní vlna, proto nebudu dělat co dělají ostatní, a co se ode mě očekává, ale budu pokračovat v tom co mě baví.

Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají?

Legál nevnímám jen jako tréninkovou plochu, ale místo, kde už letitý writers mohou tvořit bez toho, aby je někdo prudil. Ale je třeba si uvědomit, že i legální plocha má svá pravidla, to že nemůžeš jen tak přechmárat někomu jeho charakter, chrom. Pak se začátečníci (toys) diví, že je někdo obere a profackuje. Nicméně je to místo, kde můžeš trénovat svůj styl a tvořit bez prudy.

Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem?

- **Mohl by jsi o tom říci něco víc?**

Měl. Naposledy letos. Není se čím chlubit. Každého alespoň jednou chytí. Je to přímo úměrné tomu, kolik toho děláš a kde to děláš. S rozšířením zabezpečovacích systémů, které jsou nyní provázané je čím dál tím těžší něco dělat. Chytí tě oko na ulici, propojí se to s okem v metru, dál tě chytí jiný oko a nakonec je to dovede až k tvému baráku. Je to trochu Orwel. Nicméně s tím ale musíš počítat a chovat se podle toho. Pokud můžu srovnávat s jinými státy, je to u nás rozhodně ještě pohoda. Žádná vandal squad, žádné antigraffiti oddíly jako jinde. Mám před policií respekt. Zbytečně už neriskuji, je to destruktivní.

Charakteristika respondenta Skam178

- Pro respondenta Skam178 je charakteristické to, že má za sebou dlouholetou kariéru v tvorbě graffiti. V současné době je správcem webové stránky, která se zaměřuje na to, co se kolem graffiti scény děje (<http://www.dt-posse.com/307/>).

Rozhovor č. 3

Doplňující údaje:

- **Pohlaví:** žena
- **Věk:** 23
- **Vzdělání případně i rodičů:** Bc. z VŠE, matka i otec Ing.
- **Jméno (Nick):** Sany

Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného?

Vyrostla jsem v Modřanech, kde jsem jezdila na základní školu ze starých Modřan na jazykovou školu do sídliště, okolo tramvajové tratě, která se v té době postavila. V Modřanech se otevřelo mnoho legálů a v současné době jsou tu veškeré pražské legální plochy. Začala jsem zde vídat jména (piecy), která jsem začala vídat na školních lavicích ve škole..atd. atd. dlouhá historie ☺

- **Kdy to bylo?** V roce 2001.

Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší?

Graffiti je pro mě vyplnění volného času, moje zábava, životní styl a také adrenalinový sport. Máte jasný cíl, co chcete udělat, jak to chcete udělat, kde to chcete udělat, přijedete do cizí země..víte, že bez trofeje se neodjíždí, takže koumáte třeba týden okolo yardu. Pak se snažíte udělat co nejlepší piece a nikdo vás nesmí chytit, sejmut něco jako třeba hra Counter - strike. Pak ten slastný pocit, když čekáte ve stanici a Váš vlak přijede, nedá se to popsat, uděláte fotku a jste vítěz. Mise skončila a jede se domů.

Patříš jako tvůrce graffiti do nějakého společenství?

- **Co je specifické pro toto společenství.**

Určitě patřím do komunity pražských writerů, kteří se mezi sebou dobře znají. Tím, že jsem vlastně jediná holka co dělá dobře, tak vynikám. Myslím si však, že i projektem kterým dělám, (GIRL POWER movie) první dokument zachycující dívky v graffiti, jsem se dostala na scénu mezinárodní. Je to také hodně dáno tím, že provozuji graffiti traveling a hodně cizinců zase jezdí ke mně. V současné době dělám hlavně vlaky a metra. Fascinují mě vlaky, tunely a metro systémy. Tito writeři hodně jezdí po světě, poznávají rozdílné komunity, zpravidla patří k těm nejchytřejším a nejlepším writerům, protože musí umět jazyk, přemýšlet, plánovat a hodně se zajímají o jiné věci nejen graffiti, milují cestu poznání. Nikdy bych nepoznala tolik národností přímo přes místní lidi. Tito writeři jezdí většinou na kontakty k jiným writerům, kteří také cestují. Funguje to na principu sbírání autíček, ty si uděláš v Berlíně se mnou berlínský S train a pak ty přijedeš samozřejmě ke mně a uděláš si pražský pantograf. Vzít spreje a udělat něco v ulici je mnohem jednodušší než udělat piece na vlaku či metru. Musíte znát místa, časy, kdy jsou zde security a kdy ne..atd. Tyto informace se předávají. Samozřejmě po teroristických útocích se situace ztížila, ale je až neuvěřitelné, že metra se dělají pořád a pořád jsou skulinky jak ho udělat.

Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají?

Legálové plochy jsou fajn, také občas ráda zajdu, i když na malování vlaků to nemá, to má jiné kouzlo. Myslím, že je to dobrá prevence proti drogám a že se pak méně maluje v ulicích. V současné době má graffiti mnoho stylů, takže někteří z writerů malují dlouhé hodiny na legálu a jiní zase by na legál nešli a baví je jen malovat v ulici. Chtějí zažívat adrenalin a pak vídat denně své jméno ve městě, jiní jako já rádi poznávají nové věci, lidi, situace a i malování na jiné typy vlaků☺.

Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem?

Hele s tím jak aktivně maluju, tak ne. Spousta lidí to nechápe. Říká, že mám nad hlavou anděla strážného. Zrdhaček bylo mraky nebo průserů, že už bylo namále, ale nikdy nic: ťuk ťuk, ale co si budeme povídat na každý prase se vaří voda.

Charakteristika respondentky Sany

- Tato respondentka je charakteristická tím, jak pojmá tvorbu graffiti. V rozhovoru přirovnává svou ortodoxní tvorbu k počítačové hře Counter - strike, kde jde o taktické plánování s členy teamu, jak eliminovat nepřítele a tím získat potřebné body na vylepšení vybavení. Paralelou je zde naplánování si cíle, tedy který vlak v kterém depu se bude sprejovat, následně samotná akce a poté slastný pocit, když vidí přijíždět vlastní rukou posprejovaný vlak do zastávky. Další věcí, která stojí za zmínku je zapojení respondentky do projektu GIRL POWER movie, který dokumentuje dívčí tvorbu graffiti.

Rozhovor č. 4

Doplňující údaje:

- 4 **Pohlaví:** muž
- 5 **Věk:** 21
- 6 **Vzdělání případně i rodičů:** SOŠ
- 7 **Jméno (Nick):** Phoz4

Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného?

Když jednou kamarád donesl sprej na vánoční ozdoby, tak nás napadlo, že půjdeme sprejovat a pak už jsme si barvy kupovali a po krátké době jsem v tom zůstal sám.

- **Kdy to bylo?**

Přelom roku 2002/03. Přesně nevím, možná i o něco dříve, ale tvořil jsem výjimečně.

Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší?

Určitě mě to baví a myslím si, že je to jediná z věcí, která mi něco opravdu dává. V malování jsem se našel. Dostávám se díky malování i k jiným věcem (obrazy, sochy aj.).

Patříš jako tvůrce graffiti do nějakého společenství?

Ano, hodně jich zaniklo, ale doufám, že bude ještě pár těch, co nezaniknou. Většinou přestali fellaz z crew a tvořit crew sám je asi blbost :o) V poslední době dělám s kámošem, ale stejně to není ono, většinou stejně jdu sám.

- **Co je specifické pro toto společenství.**

Máme stejný styl, dokážeme malovat společné dílo, navzájem se doplňujeme a umíme si sdělit své chyby, co kde opravit atp.

Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají?

Na legálu je na malování klid, nehrozí žádný postih. Význam mají pro ty, co se bojí do ulic a myslím si, že to bombingu vůbec nezabrání. Kdo chce jít bombit, tak také půjde. Legální plochy jsou na odreagování :)

Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem?

Málem ano.

- **Mohl by jsi o tom říci něco víc?**

Honiček bylo dost, ale nikdy mě nechytli a snad ani nechytí. Párkrát jsem byl na výslechu, ale nic ze mě nedostali. Bylo to na udání. Teď si dávám veliký pozor a nejvíce se zajímám o zakázky. Patřím už mezi ty, kteří nepřestanou. Většina to vzdá po půl roce.

Rozhovor č. 5

Doplňující údaje:

- **Pohlaví:** muž
- **Věk:** 18
- **Vzdělání případně i rodičů:** student střední školy
- **Jméno (Nick):** WRATH

Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného?

Ke graffiti mě přivedly ulice, města kde žiji (Chodov), ale určitě i graffiti videa... rád jsem si kreslil a někdy v 8. a 9. třídě jsem zkoušel dělat „graffiti“ na papír...to trvalo ještě celý prvak střední školy. Začátkem letních prázdnin 2007 jsem udělal první graffit a od té doby se tomu věnuji...

Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší?

Beru to jako koníček jako každý jiný, někdo hraje fotbal, někdo chodí do hudebky a já dělám graffiti. Protože si rád maluju v klídku, vybírám si hodně místa, která mi to splňují např. mosty podél kolejí, a různé starý zapadlý budovy. Rád si udělám i něco v ulici. Určitě mi to dává adrenalin a dobrý pocit z povedeného ať už piecu nebo chromu.

Patříš jako tvůrce graffiti do nějakého společenství?

- **Co je specifické pro toto společenství.**

Patřím do crew ASW. V současné době se dá říci, že asw už moc nefunguje.

Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají?

Bohužel v té době, kdy jsem se začal graffiti aktivně věnovat byla už legální plocha ve Varech na Čertáku zrušená a dlouho jsem čekal na novou. A pořádného legálu jsem se nedočkal. Párkrát jsem byl malovat na sokolovským legálu, který docela ujde, ale je to tam na blbým místě a o legálu ve Varech nemá cenu ani mluvit! Na desky, které se dají lehce prokopnout se malovat ani nechystám. Radši si zůstávám malovat na mostech podél trati, kde je to každému stejně jedno, tudíž se o výstavby legálních ploch nijak nezajímám.

Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem?

- **Mohl by jsi o tom říci něco víc?**

Problém se zákonem jsem už měl. Bylo to v dubnu 2009, kdy jsem pomaloval boční stěnu haly fotbalového stadionu (která se měla bourat). Díky tomu jsem měl plno

výslechů a běhání po úřadech. Zaplatil jsem pokutu a oddělal si 35 hodin veřejně prospěšných prací a tím to skončilo.

Rozhovor č. 6

Doplňující údaje:

- **Pohlaví:** muž
- **Věk:** 17
- **Vzdělání případně i rodičů:** já dělám gympl a oba rodiče SŠ s maturitou
- **Jméno (Nick):** REM

Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného?

Tak od všeho trošku, při chození po ulicích jsme začali narážet na malby na stěnách a čím dál víc jsem si jich začal všimnout a vnímat je. Z filmů moc ne, ale inspiraci mi určitě také nějakou daly. Pak jsme začali společně něco zkoušet a časem se z toho vyvinulo i něco víc.

- **Kdy to bylo?**

Došlo k tomu zhruba před dvěma roky.

Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší?

Věnuji se tomu, protože mě to baví, při malování mám pocit svobody. Můžu si to dělat jak chci a nikdo mi do toho nemluví. Je to hodně rozlehlý. Přináší mi to radost, hlavně když se to povede a vypadá to dobře. Při malování ať už na papír nebo na zeď se můžu uvolnit a být svobodný. Tvary se dá vyjádřit tvůj pocit, nálada nebo vzpomínky. Záleží na každém. U mě to tak je. No a hlavně jde o ten adrenalin a o to, být ten nejlepší, dělat co nejlíp.

Patříš jako tvůrce graffiti do nějakého společenství?

Pokud jde o crew-skupinu, tak nepatřím, dřív to tak bylo. Crew by měla být složená z lidí, co do toho dávají všechno a mají to jako hlavní zájem. Crew byla, ale rozpadla se, někteří se na to vykašlali nebo do toho nechtěli dávat peníze, u někoho šlo o strach. Já v žádný crew momentálně nejsem, protože do toho nedávám všechno a ani k tomu nemám důvod, muselo by se něco stát, mám to jen jako koníček.

- **Co je specifické pro toto společenství.**

Pro skupinu může a nemusí být specifické skoro nic. Některé crew spolu tráví všechnen čas a vymýšlí pořád nové věci, chodí spolu na party, společná hudba cokoliv. Ale crew může být složená z úplně odlišných lidí. Když je v partě někdo, kdo je neopatrný, tak to dobře není. Potom něco udělá a crew se rozpadne kvůli blbosti. Ta naše už ani nevím proč se rozpadla....

Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají?

Výstavbu vnímám pozitivně, protože je aspoň kde malovat a neničit cizí majetek, na legální ploše si s tím mohu hodně vyhrát, dají se pořádat i jamy, takže je to určitě dobře. Význam mají určitě pro každého, nikdo se nemusí bát, že něco zničí jinému sprejrovi, je to free a nic se neděje. Na legálních plochách jsou ty nejlepší kusy.

Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem?

Tak se zákonem jsem problém měl, jednou, je to asi rok, kdy jsme s klukama vyrazili pod most na pilíř, který byl už tak 20krát počmáranej, že tam něco uděláme. Asi po půl hodině přijeli policajti a chytli nás. Nakonec jsem dostal 500 korun pokuty a varování, že když se to bude opakovat, bude to mnohem horší. Proto se už od ilegálních věcí držím dál a maluji si v klidu na legální ploše. Maluji tak jako tak a ten adrenalin bohužel skončil. I tak pro mě graffiti znamenají v životě hodně moc a budu se jim dál věnovat.

Všechny rozhovory jsou autentickou výpovědí dotazovaných. Do odpovědí respondentů jsem zasahoval po stránce stylistické a gramatické velmi citlivě, tak abych nenarušil jejich specifický způsob slovního projevu.

6.5. Závěrečné shrnutí výsledků v rámci hypotéz

6.5.1. Spouštěcí impulz pro začínajícího tvůrce graffiti je sounáležitost k vrstevnické skupině, společenství

- Co tě ke graffiti přivedlo: kamarádi, filmy či něco jiného? (otázka č. 1)

Vycházím z předpokladu, že hodnoty jedince a jeho postoj ke společnosti utváří do značné míry sounáležitost s nějakou vrstevnickou skupinou, společenstvím, tedy i motivace k určité činnosti.

Tato hypotéza se nepotvrdila jednoznačně. Byla potvrzena u čtyř respondentů ze šesti. Respondent Skam178 v rozhovoru č. 2 píše, že k aktivnímu graffiti se dostal na přelomu roku 1993/1994, kdy se svým kamarádem udělal první piece červeným sprejem na ukradenou kůži v dílně jeho otce. Onu kůži pak pověsili na viditelné místo, kde denně projížděly tisíce lidí. Naproti tomu zbylí dva respondenti Sany, Wrath byli motivováni ke tvorbě graffiti fascinací maleb, které předtím někde viděli. Respondent Wrath se v rozhovoru č. 5 vyjádřil takto: „Ke graffiti mě přivedla ulice města, kde žiji (Chodov), ale určitě i graffiti videa.“

Z rozhovorů je patrné, že motivace ke tvorbě graffiti nemusí být jednoznačně dána příslušností k nějaké vrstevnické skupině. Hraje zde významnou roli i fakt, kde daný jedinec žije a kde se ve volném čase vyskytuje.

6.5.2. Ve tvorbě graffiti nachází smysl a náplň života

- Proč se tomu věnuješ, co ti to přináší? (otázka č. 2)

Vycházím z předpokladu, že graffiti tvorba má významný podíl na tom, jak vyplňují svůj volný čas (v budoucnu případně i profesní).

Tato hypotéza se potvrdila u všech šesti respondentů. Z toho je patrné, jak významnou roli v jejich životě hraje činnost sprejersství. Z toho jak respondenti odpovídali na otázku č. 2, vyplývá, že graffiti tvorba je jejich jedinou smysluplnou náplní volného času. Např. respondent Pho4 (rozhovor č. 4) uvádí, že ve tvorbě graffiti našel smysl svého života, který dokládá svým tvrzením: „Graffiti je jediná z věcí, která mi něco opravdu dává, v malování jsem se našel.“ Pro respondenta KEY je tvorba graffiti nejen jeho náplní volného času, ale stala se i inspirací pro jeho současné povolání. „Postupy, které jsem si vyzkoušel v graffiti, používám dál ve svých dílech nebo v grafice, kterou se živím.“

Je patrné, že graffiti tvorba je pro jejich tvůrce nepostradatelná a důležitá, stává se to součástí jejich života, která však v budoucnu může přispět i k jejich profilaci k nějakému blízkému profesnímu odvětví např. návrhy designu webových stránek, design soudobých časopisů pro mladé nebo také tvorba pro případnou možnost výstavy v nějaké galerii atd.

6.5.3. Tvůrci graffiti vnímají legální plochy jako prvek snižující riziko střetu se zákonem.

- Jak vnímáš výstavbu legálních ploch? Jaký význam podle tebe mají? (otázka č. 4)

Domnívám se, že jakákoli plocha, která je uznána, schválena pro tvorbu graffiti má pozitivní vliv na tvorbu v ulicích a na soukromém majetku. Legální plochy tak mohou snížit počty pomalovaných soukromých ploch.

Tato hypotéza se nepotvrdila jednoznačně. Respondenti, kteří vnímali výstavbu jako prevenci ke snížení počtu posprejovaného majetku, jsou čtyři, naproti tomu dva respondenti se spíše vyjádřili v negativním slova smyslu, neboť legální plochy je nikterak nelákají. Uvedu na příkladu u respondenta Skam178 (rozhovor č. 2), který vnímá legální plochy jako prospěšná místa na vypracování stylu, tedy jako odrazový můstek pro jejich další činnost. Naproti tomu respondent REM (v rozhovoru č. 6) se vyjádřil takto: „Na legální ploše je čas na malování a současně klid a přitom neničí cizí majetek, který by vedl případně k nějakému postihu.“

Tuto hypotézu též potvrzuje respondentka Sany z rozhovoru č. 3, která vnímá legální plochy jako dobrou formu primární prevence proti drogám. Dále uvádí, že sprejer, který se

orientuje tímto směrem, pak méně maluje ve městě a tím pádem se snižuje riziko střetu se zákonem.

Je zcela logické a na místě, že ten, kdo tvoří na prostoru určeném pro tvorbu graffiti, nemůže být zároveň na ulici a páchat tak případně trestný čin.

6.5.4. Sprejeři mají konfliktní zkušenost se zákonem spojenou s tvorbou graffiti

- Měl/a jsi kvůli tomu, že děláš graffiti někdy problém se zákonem? (otázka č. 5)

Domnívám se, že novelizace trestního zákona má významný dopad na tvorbu graffiti, je striktněji potlačována i striktněji paušálně trestána, proto se domnívám, že tvůrce graffiti má zkušenost se zákonem.

Tato hypotéza se potvrdila u čtyř respondentů ze šesti. Z rozhovorů vyplývá nejednoznačné potvrzení této hypotézy. Respondent KEY (v rozhovoru č. 1), který potvrzuje hypotézu ve své odpovědi, píše: „Problém se zákonem jsem měl několikrát. Od té doby, co je graffiti trestný čin, jsem skončil na policii celkem třikrát. Dosavadní skóre je jedna velká pokuta a 160 hodin veřejně prospěšných prací. Vždy šlo o celkem bezvýznamnou plochu, jejímž pomalováním jsem nezpůsobil žádnou větší škodu.“ Naproti tomu respondentka Sany (rozhovor č. 3), která provozuje ortodoxní projev graffiti tvorby, píše toto: „Hele, s tím, jak aktivně maluju, tak ne. Spousta lidí to nechápe. Zrdhaček bylo mraky nebo průserů, že už bylo namále, ale nikdy nic: ťuk, ťuk, ale co si budeme povídat, na každý prase se vaří voda.“

7. ZÁVĚR

Jak je tedy celá moje bakalářská práce strukturovaná? Po úvodu v druhé kapitole vymezuji pro mě důležité pojmy, které se pojí se subkulturou tvořící graffiti. Čtenář se má zde dozvědět, jak je možné definovat pojem graffiti a z čeho tento pojem vznikl. Dále se zabývám pojmem sprejer, koho můžeme pod tímto označením najít, čím je tato osoba specifická. Další důležité slovo, kterým se ve druhé kapitole zabývám, je crew neboli společenství či skupina. Poslední skupinou pojmů, kterou se ve druhé kapitole zabývám, jsou styly graffiti. V této podkapitole uvádím čtyři dle mého názoru nejběžnější styly (tag, throw-up, piece a characters), na které je možné běžně v ulicích či na legálních plochách narazit.

Ve třetí kapitole se zabývám velmi důležitými pojmy kultura a subkultura. Na okrajovém vymezení pojmu kultura jsem se pokusil ukázat, čím je obecně tvořena, jaké jsou její znaky. Subkultura je pro tuto práci zásadním pojem, proto jsem se ho pokusil, co nejlépe vyložit za pomoci různých odborníků, kteří se tímto pojmem zabývali či zabývají.

Ve čtvrté kapitole jsem nemohl opomenout nedílnou součást práce o subkultuře - graffiti v jejích historických souvislostech. Nejprve jsem se zabýval vývojem graffiti v zemích, kde mají tyto subkulturní aktivity své kořeny. V druhé podkapitole třetí části jsem se zabýval vývojem graffiti v České republice a tím, která města jsou považována za kolébky tohoto „uměleckého projevu“.

Pátá kapitola, je zaměřena konkrétně na subkulturní projevy tvorby graffiti. V první podkapitole se pokouším co nejlépe vymezit konkrétní specifické znaky, které neoddělitelně patří k subkultuře graffiti. Druhá podkapitola je rozdělena do dvou částí, v první se zabývám obecným pohledem na patologické jednání spojené s tvorbou graffiti, v druhé pak popisují ortodoxní tvorbu graffiti. Zde se zabývám konkrétními důsledky této tvorby z hlediska zákonných norem ČR i z hlediska postojů některých samotných tvůrců.

Poslední (šestá) kapitola je zaměřena na výzkumnou sondu, kterou jsem prováděl s tvůrci graffiti formou polostrukturovaného rozhovoru. Nejprve vymezuji svůj důvod volby pro výzkum a následně cíle, které jsem si stanovil. Zde se odděleně v podkapitole věnuji hypotézám a na tuto část dále navazuje popis metody, kterou jsem použil při sběru dat od respondentů. Další podkapitolou jsou samotné rozhovory a jednotlivá shrnutí u konkrétního respondenta. Poslední kapitolou je pak závěrečné shrnutí výsledků

z rozhovorů v rámci hypotéz. Zde je možné se dozvědět, jak na dané otázky respondenti odpovídali a zda se hypotézy potvrdily.

Je třeba zmínit, že tato problematika by zasloužila větší množství respondentů, které se mi nepodařilo zajistit vzhledem ke specifické skupině lidí. Specifikem tohoto společenství je, že jeho členové nejsou sdílní při letném pozdravu a je nutno s nimi navázat kontakt skrze známost, akci nebo zprostředkovaný kontakt a celý tento proces zabere více času, než jsem si původně představoval. Praktickou část této práce bych shrnul slovem výzkumná sonda, která by si zasloužila hlubší prozkoumání v navazující diplomové práci.

Závěrem snad už jen malé zamyšlení nad praktickým využitím této práce. Touto prací jsem si nekladal za cíl něco objevit, spíše mi šlo o hlubší porozumění tomu, co nás obklopuje v ulicích měst a také mě velmi zajímaly názory samotných respondentů na legální plochy. Jedním z možných východisek spojených s tvorbou graffiti by mohlo být využití graffiti v nějakém nízkoprahovém zařízení, které pracuje s mládeží formou volnočasových aktivit.

LITERATURA

Knižní publikace:

DUBSKÝ, J., URBAN L. *Sociální deviace*. Plzeň: A. Čeněk, 2008. 167 s. ISBN 978-80-7380-133-5

GANZ, N. *Graffiti World: Street Art from Five Continents*. 1. vydání. New York: Harry N. Abrams, 2004. 376 s. ISBN-13: 978-0810949799

GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. opravený dotisk 2004. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 286 s. ISBN 80-7178-535-0

JEDLIČKA, R., KOŤA, J. *Aktuální problémy výchovy: analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998. 169 s. ISBN 80-7184-555-8

MARSHALL, G. *Oxford – Dictionary of sociology*. Oxford: Oxford university press, 1998. 720 s. ISBN 0-19-280081-7

MAREŠ, M. *Fotbaloví chuligán: evropská dimenze subkultury* Brno: Centrum strategických studií, 2004. 182 s. ISBN 80-90333-30-3

MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník (P/Ž)*. Praha: Karolinum, 1996. 749-1627 s. ISBN 80-7184-310-52 (2.svazek)

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-6

MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X

MONTOUSSÉ, M. *Přehled sociologie*. Praha: Portál, 2005. 335 s. ISBN 80-7178-976-3

OVERSTREET, M. *In graffiti we trust*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006. 232s. ISBN 80-204-1325-1

REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. Praha: Leda, 2001. 753 s. ISBN 80-85927-85-3

SRNEC, J. *Strategie a metody psychosociálního výzkumu*. Praha: PVŠPS, 2006. 66 s.

URBAN, L. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2008. 208 s. ISBN 978-80-247-2493-5

VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 154 s. ISBN 80-244-0337-4

WEISS, T. ed. *Beaty, bigbeaty a breakbeaty*. Praha: Mat'a a Dharma Gaia, 1998. 21 s. ISBN 80-86013-41-3

Bakalářské a jiné práce

HOLIŠ, M. *Možné způsoby práce se členy graffiti subkultury v rámci terénní sociální práce - streetworku*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita. FSS, 2006. 45 s. Vedoucí: PhDr. Pavel Navrátil, Ph. D.

KLEIN, R. *Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti*. Diplomová práce. Bratislava: Univerzita Komenského. Pedagogická fakulta. Katedra Sociálnej práce, 2005. 122 s. Vedoucí: PaedDr. Libor Klenovský

STANICZKOVÁ, L. *Fenomén moderního graffiti – cesta z periferie do centra*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova. FSV, 2008. 44 s. Vedoucí: Mgr. Jan Balon, PhD.

ŽENKA, O. *Motivační faktory při tvorbě graffiti*. Klauzurní práce. Brno: Masarykova univerzita. FSS, 2004.

KRAJANOVÁ, A., JERSÁKOVÁ, K. Graffiti: Co vede ruku sprejerů. *Psychologie dnes* 2009, roč. 15, č. 2, s. 34-37. ISSN 1212-9607

Internetové zdroje

Art Crimes. The Words: A Graffiti Glossary [online]. [cit. 16.3.2010].

Dostupné z: <<http://www.graffiti.org/faq/graffiti.glossary.html>>

Wikipedia. Graffiti terminology [online]. [cit. 16.3.2010].

Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Graffiti_terminology>

Wikipedia. Graffiti [online]. [cit. 21.03.2010].

Dostupné z: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Graffiti>>

Graffiti history. @ 149st New York City Cyber Bench. [online]. [cit. 21.03.2010]. Dostupné z: <www.at149st.com/hpart1.html>

JAKŠ, F., FOLDYNOVÁ, A. 2008. *Pouliční umění – teorie na ulici* [online]. [cit. 25.3.2010]. Dostupné z: <<http://vrana.obrazar.com/ob-vrana/historie.phtml>>

Business center. Trestní zákon [online]. [cit. 20.10.2009]. Dostupné z:

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/cast2h9.aspx>

KICKONE (2008). *Příspěvek v diskuzi. PastaPoint: your city bistro* [online].

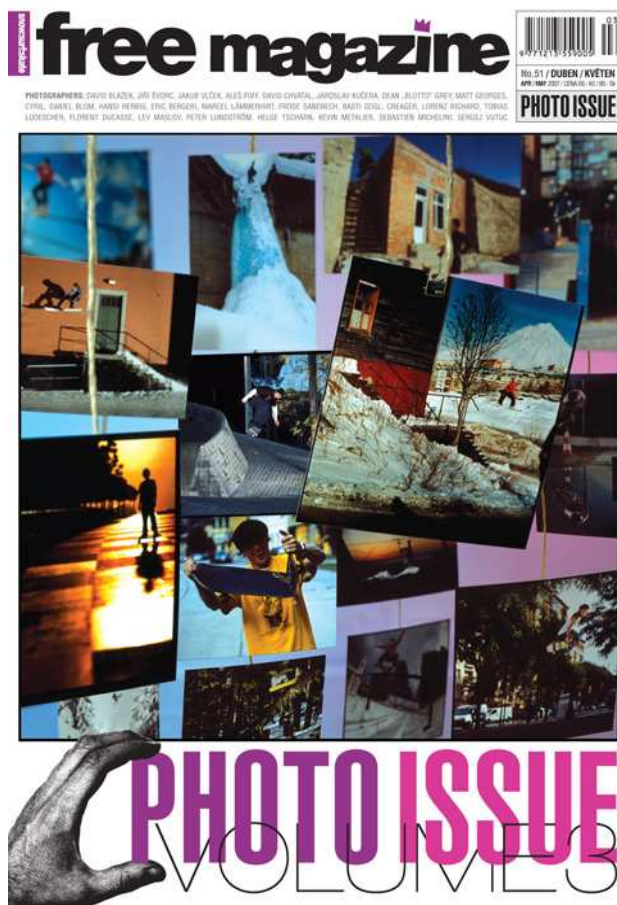
[cit.16.4.2010]. Dostupné z: <<http://www.phatbeatz.cz/pastapoint-your-city-bistro>>

SEZNAM PŘÍLOH

- 1. Tvorba respondentů KEY**
- 2. Tvorba respondentů Skam178**
- 3. Tvorba respondentky Sany**
- 4. Tvorba respondentů Phos4**
- 5. Tvorba respondentů Wrath**
- 6. Tvorba respondentů REM**
- 7. Akce pořádaná občanským sdružením Centrum pro mládež a alternativní sporty**

Příloha č. I – tvorba respondenta KEY

Grafická práce – titulní strany časopisů

Graffiti (piece)

Příloha č. II – tvorba respondenta Skam178

Graffiti (piecy)

Příloha č. III – tvorba respondentky Sany

Grafit (piece)

Vlak (bombing)

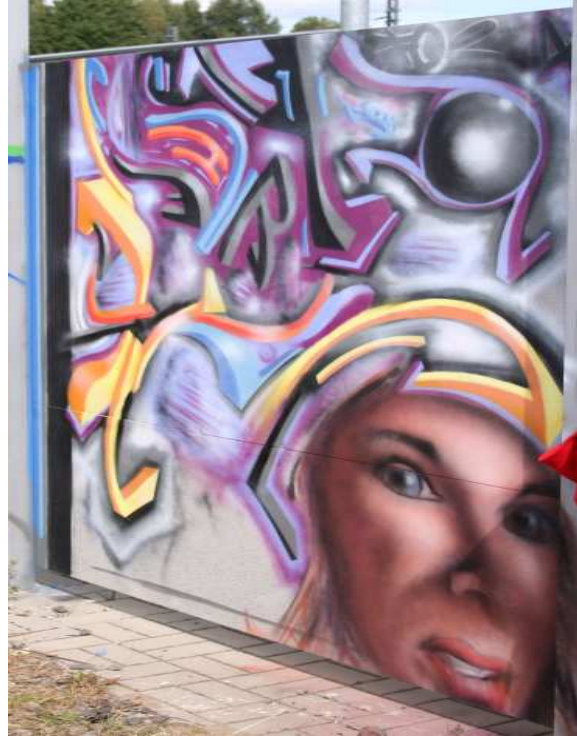
Auto (projekt - Girl power movie)

Příloha č. IV – tvorba respondenta Phos4

Graffiti (piecy)

Character

Příloha č. V – tvorba respondenta Wrath

Graffiti (piecy)

Příloha č. VI – tvorba respondenta REM

Graffit (piece)

Character

Příloha č. VII – akce pořádaná občanským sdružením CMAS

Plakát akce

I HAVE A DREAM™

freestyle day and graffity jam
SK8 PARK BOHATICE
KARLOVY VARY
12.09.2009 „and the tambo vyhrázeu“
OPEN 11:00 hod

pořádá: Centrum pro mládež a alternativní sporty

spozor akce:

**freestyle day
and graffity jam**

I HAVE A DREAM™

- └ den je určen všem milovníkům adrenalinových sportů a graffity.
- └ V prostorách Bohatického SK8 parku //K.Vary// si můžeš zajezdit se svými přátely na poždňnou porci hudby lokálních DJ's // Amatéř. Silent cut //
- └ Zároveň můžeš proniknout do tajemství vznikajících graffity od skutečných mistrů.
- └ V případě hladu je pro tebe přichystán grill, kde si můžeš opéci vlastní matroš. Nebaj aj pítí bude dostatek...
- └ Během dne bude vyhlášen BEST TRICK závod o nějakou tu věcíčku od firmy I have a dream

www.ihaveadream.cz

Graffit (piece) vytvořený během akce

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora/ky: Jindřich Fencel

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Subkultura tvořící graffiti

Počet stran (bez příloh): 44

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů české literatury a pramenů: 22

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 1

Počet internetových odkazů: 7

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jaroslav Kořa

Rok dokončení práce: 2010

**Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Jindřich Fencel, DiS.
Obor studia: Sociální práce
Název práce: Subkultura tvůrců graffiti
Oponent práce: Doc. PhDr. Jiří Růžička, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 44
Počet stránek příloh: 8
Počet titulů v seznamu literatury: 32

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	1			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	1			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

		2		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Existují sociologické poznatky o tvůrcích graffiti?

Existuje korelace mezi sprejerstvím a oborově relevantními jevy? (doba, rodina, osobnost atd.) jaké byly problémy se sbíráním dat? Proč máte malý počet respondentů? Jak rozšíříte práci do budoucna? Co jste chtěl zjistit a jak se to povedlo? Jak byste vytvořil srovnávací skupinu? Jak byste využil graffiti pro mladé lidi v komunitách? Co škola a graffiti? Co naše škola a graffiti? Proč jste nepozval sprejery do naší školy?

Jaká je budoucnost sprejerů?

P.S. Autor je velmi nadaný a vnímavý student, doporučuji jej podpořit v jeho budoucím studiu i odborných zájmech.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Posluchač si vybral námět práce originální, zajímavý a jen odborně relativně méně analyzovaný.

Hned na začátku jsem si nemohl nevšimnout „silver“ desek práce, „silver“, či „chrom“ patří k jednomu z pojmů tvůrců graffiti. Moc se mi to líbí.

Oceňuji několik věcí, kterou se práce vyznačuje.

1. Poctivý a osobně zaujatý zájem o porozumění pro lidi, kteří graffiti vytvářejí.
2. Vyvážený a vyzrálý postoj k postojům sprejerů.
3. Laskavý přístup k respondentům.
4. Respekt vůči institucím, které graffiti vymezují do určitých společenskY přijatelných zón.
5. Vedení rozhovorů a přiléhavost otázek kladených v dotazníku.
6. Vlastní dotazník je krátkým, výstižným a má výpovědní hodnotu.
7. Oceňuji vymezení práce, která si neklade nerealistické cíle.
8. Pěkné jsou ilustrace a doprovodné slovo.
9. Kultivovaný projev a dobrá úroveň textu.

Kritizují: bylo možné vytěžit více u odpovědí, chybí „co a jak dál“. Chybí metricita.

Doporučení k obhajobě: doporučuji/nedoporučuji*

Doporučuji k obhajobě

Navrhovaná klasifikace:

Výborně!

Datum, podpis:

Doc. PhDr. Jiří Růžička, Ph.D.

Posudek na bakalářskou práci Jindřicha Fencla Subkultura tvůrců graffiti (sociální práce, PVŠPS, 2010)

Autor práce se věnoval specifické subkulře – mladým lidem, kteří jsou tvůrci graffiti. V práci je mapován život tohoto svérázného společenství, které má svůj specifický odborně-slyngový slovník, určitý žebříček hodnot a životní styl. Autor popisuje nejen krátkou historii této subkultury (ve skutečnosti tato subkultura nemá podrobně mapované dějiny), ale uvádí i mezinárodní kontexty, v nichž se tvorba graffiti rozvíjela. Poukazuje i na formy patologického jednání, s nímž se v této komunitě lze setkat; upozorňuje i na formy trestné činnosti, které se tvůrci této svérázné umělecké formy projevu dopouštějí.

V krátkém výzkumném šetření se autor zaměřil na význam vyhrazených ploch pro tvůrce graffiti, jak tuto svébytnou uměleckou formu projevu nahlízejí její samotní tvůrci – a jak se dívají na konflikty se zákonem.

Text práce je neobyčejně živý, zasvěcený, umožňuje dobrý vhled do životních návyků, slovníku i specifik života popisované subkultury. Autor využil moderních forem kontaktů a dokázal sehnat i malý vzorek respondentů (což nebývá zcela jednoduché), s nimiž realizoval sondu vhodně dokreslující dění v subkulře tvůrců graffiti.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce a lze ji považovat za zdařilý pohled na subkulturu tvůrců graffiti. Navrhovaná klasifikace: výborně

14. 5. 2010

doc. PhDr. Jaroslav Kořa